

Wymagania edukacyjne dla klasy II – edukacja wczesnoszkolna

Rok szkolny 2025/2026

Edukacja polonistyczna

1.Czytanie

Celujący - Czyta płynnie i wyraziście wszystkie teksty literackie i informacyjne. Świetnie czyta cicho i głośno ze zrozumieniem. Sprawnie i bezbłędnie wyszukuje informacje w tekstach, odnajduje wskazane fragmenty. Określa czas i miejsce akcji, wyodrębnia w utworze kolejne wydarzenia, dostrzega związki między nimi, wskazuje bohaterów.

Bardzo dobry – Czyta płynnie i wyraziście pełnymi zdaniami oraz płynnie z podziałem na role. Czyta cicho ze zrozumieniem - odpowiada na pytania związane z tekstem, wyodrębnia w utworze kolejne wydarzenia oraz dostrzega związki między nimi.

Dobry - Czyta zdaniami, popełnia nieliczne błędy. Po samodzielnym przeczytaniu tekstu odpowiada na proste pytania.

Dostateczny - Czyta wyrazami, popełnia błędy. Po samodzielnym przeczytaniu tekstu odpowiada na proste pytania czasami z pomocą nauczyciela.

Dopuszczający - Czyta sylabami, głoskami, popełnia liczne błędy. Po samodzielnym przeczytaniu tekstu, nie potrafi prawidłowo odpowiedzieć na pytania.

2.Pisanie

Celujący - Píše bezbłędnie z pamięci z zachowaniem prawidłowego kształtu liter i ich połączeń. Zna zasady ortograficzne, potrafi napisać swobodny tekst na określony temat.

Bardzo dobry - Píše z pamięci i ze słuchu wyrazy oraz zdania w zakresie opracowanego słownictwa. Zna i stosuje zasady ortograficzne, potrafi napisać swobodny tekst na określony temat. Píše płynnie, czytelnie i estetycznie.

Dobry - Poprawnie zapisuje wyrazy i zdania, rzadko popełnia błędy w pisaniu ze słuchu. Zna i zazwyczaj stosuje zasady ortograficzne.

Dostateczny - Poprawnie zapisuje wyrazy, popełnia błędy. Zna zasady ortograficzne, ale nie zawsze potrafi je zastosować podczas samodzielnego pisania.

Dopuszczający - Piszac z pamięci popełnia liczne błędy, odwzorowuje po literze. Popełnia błędy przy pisaniu ze słuchu, rzadko stosuje zasady ortograficzne.

3.Mówienie

Celujący - Buduje logiczne wypowiedzi wielozdaniowe, poprawne pod względem językowym, posługuje się bogatym słownictwem.

Bardzo dobry - Rozumie sens wypowiedzi, potrafi poprawnie, w rozwiniętej formie wypowiadać się na temat przeżyć i własnych doświadczeń, posiada bogaty zasób słownictwa.

Dobry - Potrafi ułożyć poprawne pod względem językowym zdanie pojedyncze rozwinięte. Wypowiada się zdaniami pojedynczymi rozwiniętymi, zdaniami złożonymi, poprawnymi pod względem językowym i logicznym.

Dostateczny - Popełnia nieliczne błędy przy układaniu zdań pojedynczych rozwiniętych. Wypowiada się zdaniami pojedynczymi rozwiniętymi, poprawnymi pod względem językowym.

Dopuszczający - Nie potrafi samodzielnie ułożyć poprawnego pod względem językowym zdania pojedynczego. Wypowiada się zdaniami prostymi, ma ubogi zasób słownictwa.

Edukacja matematyczna

1. Działania w zakresie dodawania, odejmowania, mnożenia, dzielenia

Celujący - Samodzielnie biegle dodaje i odejmuje w zakresie 1000 oraz mnoży i dzieli w zakresie 100.

Bardzo dobry - Rozumie i sprawnie dodaje oraz odejmuje w zakresie 100. Sprawnie mnoży i dzieli w zakresie 50 (biegle w zakresie 30).

Dobry - Samodzielnie dodaje i odejmuje liczby w zakresie 100. Rozumie mnożenie i dzielenie, samodzielnie poprawnie wykonuje działania w zakresie 30.

Dostateczny - Czasami popełnia błędy przy dodawaniu i odejmowaniu w zakresie 100. Mnoży i dzieli w zakresie 30 popełniając nieliczne błędy.

Dopuszczający - Dodaje i odejmuje w zakresie 100 popełniając błędy lub działając na konkretach. Mnoży i dzieli w zakresie 30 popełniając błędy lub działając na konkretach.

2. Zadania tekstowe

Celujący - Samodzielnie rozwiązuje dowolną metodą złożone zadania dwudziałaniowe, bez trudu układa treść do działania i rysunku.

Bardzo dobry - Samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje proste zadania z treścią, bez trudu układa treść do działania lub rysunku.

Dobry - Czasem wymaga pomocy, by rozwiązać proste zadanie tekstowe. Potrafi ułożyć treść zadania do działania lub rysunku.

Dostateczny - Wymaga wsparcia przy rozwiązywaniu prostych zadań jednodziałaniowych, układa treść zadania do działania.

Dopuszczający - Z pomocą rozwiązuje proste zadania jednodziałaniowe i stara się układać treść do działania.

3. Umiejętności praktyczne

Celujący - Zawsze prawidłowo i samodzielnie dokonuje pomiarów długości i masy oraz zapisuje wyniki za pomocą skrótów poznanych jednostek. Porównuje jednostki i prawidłowo dokonuje ich zamiany. Zawsze prawidłowo i samodzielnie dokonuje prostych obliczeń pieniężnych i obliczeń kalendarzowych. Píše i odczytuje daty (za pomocą cyfr rzymskich i arabskich).

Bardzo dobry - Samodzielnie prawidłowo umie praktycznie zastosować poznane wiadomości dotyczące jednostek miary, wagi, czasu itd.

Dobry - Zwykle bezbłędnie umie praktycznie zastosować większość poznanych wiadomości dotyczących jednostek miary, wagi, czasu, pieniędzy.

Dostateczny - Popełnia nieliczne błędy przy dokonywaniu pomiarów długości, masy, ciężaru, czasu, pieniędzy.

Dopuszczający - Z pomocą dokonuje prostych pomiarów długości, masy, ciężaru, czasu.

Edukacja przyrodnicza

Celujący - Doskonale spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz samodzielnie zgłębia wiedzę, wykorzystując materiał rozszerzający, biegle korzysta ze zdobytych wiadomości w różnych sytuacjach, potrafi twórczo rozwiązywać różne problemy dydaktyczne, uczestniczy w konkursach szkolnych i pozaszkolnych.

Bardzo dobry - Poprawnie: rozpoznaje w swoim otoczeniu popularne gatunki roślin i zwierząt oraz wybrane zwierzęta i rośliny, których w naturalnych warunkach nie spotyka się w polskim środowisku przyrodniczym. Chętnie prowadzi proste hodowle roślin, przedstawia zasady opieki nad zwierzętami domowymi. Chętnie wykonuje proste obserwacje, doświadczenia i eksperymenty dotyczące obiektów

i zjawisk przyrodniczych. Świadomie chroni przyrodę, segreguje odpady. Poprawnie przedstawia charakterystykę wybranych zawodów użyteczności publicznej; posługuje się numerami telefonów alarmowych, formułuje komunikat – wezwanie o pomoc: Policji, Pogotowia Ratunkowego, Straży Pożarnej. Poprawnie posługuje się danymi osobowymi w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia. Zawsze dba o higienę oraz estetykę własną i otoczenia. Ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia. Zawsze ubiera się odpowiednio do stanu pogody. Poprawnie rozróżnia podstawowe znaki drogowe, stosuje przepisy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i miejscach publicznych. Zawsze stosuje się do zasad bezpieczeństwa w szkole, odnajduje drogę ewakuacyjną; stosuje zasady bezpiecznej zabawy w różnych warunkach i porach roku. Samodzielnie określa położenie swojej miejscowości na mapie oraz wskazuje na mapie fizycznej Polski jej granice. Wymienia nazwę stolicy Polski, wskazuje na mapie jej położenie.

Dobry - Zazwyczaj poprawnie: rozpoznaje w swoim otoczeniu popularne gatunki roślin i zwierząt oraz rozpoznaje wybrane zwierzęta i rośliny, których w naturalnych warunkach nie spotyka się w polskim środowisku przyrodniczym. Prowadzi proste hodowle roślin, przedstawia zasady opieki nad zwierzętami domowymi. Wykonuje proste obserwacje, doświadczenia i eksperymenty dotyczące obiektów i zjawisk przyrodniczych. Chroni przyrodę, segreguje odpady. Zazwyczaj poprawnie: przedstawia charakterystykę wybranych zawodów użyteczności publicznej; posługuje się numerami telefonów alarmowych, formułuje komunikat – wezwanie o pomoc: Policji, Pogotowia Ratunkowego, Straży Pożarnej; posługuje się danymi osobowymi w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia. Najczęściej: dba o higienę oraz estetykę własną i otoczenia; ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia. Zazwyczaj ubiera się odpowiednio do stanu pogody; poprawnie rozróżnia podstawowe znaki drogowe, stosuje przepisy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i miejscach publicznych. Zazwyczaj: stosuje się do zasad bezpieczeństwa w szkole, odnajduje drogę ewakuacyjną; stosuje zasady bezpiecznej zabawy w różnych warunkach i porach roku; ma świadomość istnienia zagrożeń ze środowiska naturalnego; poprawnie określa położenie swojej miejscowości. Wskazuje na mapie fizycznej Polski jej granice. Wymienia nazwę stolicy Polski i z niewielką pomocą wskazuje na mapie jej położenie.

Dostateczny – Z niewielką pomocą rozpoznaje w swoim otoczeniu popularne gatunki roślin i zwierząt oraz rozpoznaje wybrane zwierzęta i rośliny, których w naturalnych warunkach nie spotyka się w polskim środowisku przyrodniczym. Pod kierunkiem dorosłych stara się prowadzić proste hodowle roślin, przedstawia zasady opieki nad zwierzętami domowymi.

Stara się wykonywać proste obserwacje, doświadczenia i eksperymenty dotyczące obiektów i zjawisk przyrodniczych oraz chronić przyrodę, segregować odpady. Z niewielką pomocą: przedstawia charakterystykę wybranych zawodów użyteczności publicznej; posługuje się numerami telefonów alarmowych, formułuje komunikat – wezwanie o pomoc: Policji, Pogotowia Ratunkowego, Straży Pożarnej. Stara się poprawnie posługiwać się danymi osobowymi w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia. Wymaga pomocy w zakresie dbałości o higienę oraz estetykę własną i otoczenia. Z pomocą: uświadamia sobie znaczenie odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia; ubiera się odpowiednio do stanu pogody.

Z niewielką pomocą rozróżnia podstawowe znaki drogowe, stosuje przepisy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i miejscach publicznych; przestrzega zasad zachowania się w środkach transportu zbiorowego. Stara się stosować do zasad bezpieczeństwa w szkole, odnajduje drogę ewakuacyjną, stosuje zasady bezpiecznej zabawy w różnych warunkach i porach roku. Z pomocą nauczyciela uświadamia sobie istnienie zagrożeń ze środowiska naturalnego.

Dopuszczający – Ze znaczną pomocą rozpoznaje w swoim otoczeniu popularne gatunki roślin i zwierząt oraz rozpoznaje wybrane zwierzęta i rośliny, których w naturalnych warunkach nie spotyka się w polskim środowisku przyrodniczym. Tylko z pomocą nauczyciela prowadzi proste hodowle roślin, przedstawia zasady opieki nad zwierzętami domowymi; wykonuje proste obserwacje, doświadczenia i eksperymenty dotyczące obiektów i zjawisk przyrodniczych. Upominany, chroni przyrodę, segreguje odpady. Ze znaczną pomocą przedstawia charakterystykę wybranych zawodów użyteczności publicznej. Z pomocą posługuje się numerami telefonów alarmowych, formułuje komunikat – wezwanie o pomoc: Policji, Pogotowia Ratunkowego, Straży Pożarnej. Ma problem z dbałością o higienę oraz estetykę własną i otoczenia. Pod stałym nadzorem wyrabia sobie świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia. Stara się ubierać odpowiednio do stanu pogody. Z pomocą rozróżnia podstawowe znaki drogowe, stosuje przepisy bezpieczeństwa w ruchu

drogowym i miejscach publicznych oraz przestrzega zasad zachowania się w środkach transportu zbiorowego. Nie zawsze stosuje się do zasad bezpieczeństwa w szkole, odnajdywaniem drogi ewakuacyjnej i stosowaniem zasad bezpiecznej zabawy w różnych warunkach i porach roku. Nie rozumie sytuacji istnienia zagrożeń ze środowiska naturalnego. Tylko z pomocą określa położenie swojej miejscowości. Tylko z pomocą wskazuje na mapie fizycznej Polski jej granice. Ma problem z podaniem nazwy stolicy Polski i wskazaniem na mapie jej położenia

Edukacja społeczna

Celujący - Samodzielne zgłębia wiedzę, wykorzystując materiał rozszerzający, biegle korzysta ze zdobytych wiadomości w różnych sytuacjach, potrafi twórczo rozwiązywać różne problemy dydaktyczne, uczestniczy w konkursach szkolnych i pozaszkolnych oraz doskonale opanował/a umiejętności ujęte w podstawie programowej.

Bardzo dobry – Wymienia własne prawa i obowiązki, przestrzega ich i wywiązuje się z nich w codziennym życiu. Zawsze przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad. Obiektywnie ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, pomoc, zadośćuczynienie, przepraszanie, uczciwość, wdzięczność. Poprawnie przedstawia siebie i grupę, do której należy, zapisuje swój adres; posługuje się danymi osobistymi wyłącznie w sytuacjach bezpiecznych dla siebie i reprezentowanych osób. Właściwie wykorzystuje pracę zespołową w procesie uczenia się. Zachowuje się godnie i z szacunkiem podczas śpiewania lub słuchania hymnu. Rozpoznaje i nazywa patrona szkoły, miejscowość, w której mieszka, wyjaśnia pojęcie patron.

Dobry - Wymienia własne prawa i obowiązki, przestrzega ich i wywiązuje się z nich w codziennym życiu. Najczęściej przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad. Stara się obiektywnie oceniać swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, pomoc, zadośćuczynienie, przepraszanie, uczciwość, wdzięczność. Zapisuje swój adres; posługuje się danymi osobistymi wyłącznie w sytuacjach bezpiecznych dla siebie i reprezentowanych osób. Stara się szanować zwyczaje i tradycje różnych grup społecznych i narodów, np. dotyczące świąt w różnych regionach Polski. Stara się właściwie wykorzystać pracę zespołową w procesie uczenia się. Zachowuje się godnie i z szacunkiem podczas śpiewania lub słuchania hymnu.

Dostateczny - Z niewielką pomocą wyjaśnia, że wszyscy ludzie mają prawa i obowiązki, wymienia własne prawa i obowiązki, przestrzega ich i wywiązuje się z nich w codziennym życiu. Stara się przyjmować konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad. Z niewielką pomocą ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, pomoc, zadośćuczynienie, przepraszanie, uczciwość, wdzięczność. Z niewielką pomocą zapisuje swój adres; posługuje się danymi osobistymi wyłącznie w sytuacjach bezpiecznych dla siebie i reprezentowanych osób. Zachowuje się godnie i z szacunkiem podczas śpiewania lub słuchania hymnu. Z niewielką pomocą rozpoznaje i nazywa patrona szkoły, miejscowość, w której mieszka, wyjaśnia pojęcie patron. Z niewielką pomocą wyjaśnia znaczenie wybranych polskich zwyczajów i tradycji. Zna nazwiska wybitnych Polaków.

Dopuszczający - Ma problem ze zrozumieniem, że wszyscy ludzie mają prawa i obowiązki, wymienia własne prawa i obowiązki, przestrzega ich i wywiązuje się z nich w codziennym życiu. Często ma problem z przyjmowaniem konsekwencji swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej

postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad. Ze znaczną pomocą ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, pomoc, zadośćuczynienie, przeproszanie, uczciwość, wdzięczność. Ze znaczną pomocą zapisuje swój adres; posługuje się danymi osobistymi wyłącznie w sytuacjach bezpiecznych dla siebie i reprezentowanych osób. Ma problem z właściwym wykorzystaniem pracy zespołowej w procesie uczenia się. Z pomocą rozpoznaje i nazywa patrona szkoły, miejscowość, w której mieszka, wyjaśnia pojęcie patron.

Edukacja techniczna

Celujący - Samodzielnie zgłębia wiedzę, wykorzystując materiał rozszerzający, biegle korzysta ze zdobytych wiadomości w różnych sytuacjach, potrafi twórczo rozwiązywać różne problemy techniczne, uczestniczy w konkursach szkolnych i pozaszkolnych oraz doskonale opanował umiejętności ujęte w podstawie programowej.

Bardzo dobry - Samodzielnie planuje i wykonuje własne prace, realizując prace współdziała w grupie. Zachowuje ład i porządek w miejscu pracy ze względów bezpieczeństwa. Właściwie organizuje pracę, wykorzystuje urządzenia techniczne i technologie. Samodzielnie wykonuje przedmioty użytkowe: z zastosowaniem połączeń nierozłącznych: sklejanie klejem, sklejanie taśmą, wykorzystując połączenia rozłączne: spinanie spinaczami biurowymi, wiązanie sznurkiem lub wstążką ozdobną, bez użycia kleju, taśm, zszywek np. wybrane modele technik origami, wykonuje pracę według własnego planu i opracowanego sposobu działania. Poprawnie wyjaśnia działanie i funkcję narzędzi i urządzeń wykorzystywanych w gospodarstwie domowym i w szkole. Samodzielnie posługuje się bezpiecznie prostymi narzędziami.

Dobry - Najczęściej samodzielnie: planuje i wykonuje własne prace, realizując prace współdziała w grupie. Poprawnie wyjaśnia znaczenie oraz konieczność zachowania ładu, porządku i dobrej organizacji miejsca pracy ze względów bezpieczeństwa; samodzielnie wykonuje przedmioty użytkowe: z zastosowaniem połączeń nierozłącznych: sklejanie klejem, sklejanie taśmą, wykorzystując połączenia rozłączne: spinanie spinaczami biurowymi, wiązanie sznurkiem lub wstążką ozdobną, bez użycia kleju, taśm, zszywek np. wybrane modele technik origami, wykonuje przedmiot według własnego planu i opracowanego sposobu działania. Najczęściej poprawnie wyjaśnia działanie i funkcję narzędzi i urządzeń wykorzystywanych w gospodarstwie domowym i w szkole. Najczęściej samodzielnie posługuje się bezpiecznie prostymi narzędziami.

Dostateczny - Z niewielką pomocą planuje i wykonuje własne prace, realizując prace współdziała w grupie. Po naprowadzeniu wyjaśnia znaczenie oraz konieczność zachowania ładu, porządku i dobrej organizacji miejsca pracy ze względów bezpieczeństwa. Z niewielką pomocą właściwie organizuje pracę, wykorzystuje urządzenia techniczne i technologie, zwraca uwagę na zdrowie i zachowanie bezpieczeństwa. Z niewielką pomocą wykonuje przedmioty użytkowe: z zastosowaniem połączeń nierozłącznych: sklejanie klejem, sklejanie taśmą, wykorzystując połączenia rozłączne: spinanie spinaczami biurowymi, wiązanie sznurkiem lub wstążką ozdobną, bez użycia kleju, taśm, zszywek np. wybrane modele technik origami, wykonuje pracę według własnego planu i opracowanego sposobu działania. Z pomocą wyjaśnia działanie i funkcję narzędzi i urządzeń wykorzystywanych w gospodarstwie domowym i w szkole. Wymaga niewielkiej pomocy, gdy posługuje się bezpiecznie prostymi narzędziami.

Dopuszczający - Tylko z pomocą planuje i wykonuje własne prace, realizując prace współdziała w grupie. Wspomagany pytaniami wyjaśnia znaczenie oraz konieczność zachowania ładu, porządku i dobrej organizacji miejsca pracy ze względów bezpieczeństwa.

Tylko z pomocą właściwie organizuje pracę, wykorzystuje urządzenia techniczne i technologie; zwraca uwagę na zdrowie i zachowanie bezpieczeństwa. Tylko z pomocą wykonuje przedmioty użytkowe: z zastosowaniem połączeń nierozłącznych: sklejanie klejem, sklejanie taśmą, wykorzystując połączenia rozłączne: spinanie spinaczami biurowymi, wiązanie sznurkiem lub wstążką ozdobną, bez użycia kleju, taśm, zszywek np. wybrane modele technik origami, wykonuje pracę według własnego planu i opracowanego sposobu działania. Tylko z pomocą wyjaśnia działanie i funkcję narzędzi i urządzeń wykorzystywanych w gospodarstwie domowym i w szkole. Tylko pod kontrolą posługuje się bezpiecznie prostymi narzędziami.

Edukacja plastyczna

Celujący - Prace plastyczne wykonuje bardzo chętnie, poszukuje oryginalnych rozwiązań, są bogate w szczegóły, dba o estetykę wykonania, potrafi samodzielnie zorganizować swój warsztat pracy.

Bardzo dobry - Prace plastyczne wykonuje chętnie, estetycznie i ciekawie, są bogate w szczegóły, ma twórcze podejście do zadań, potrafi samodzielnie zorganizować swój warsztat pracy.

Dobry - Prace plastyczne wykonuje zgodnie z tematem ale mało twórczo, prace są mniej bogate w szczegóły, na ogół potrafi zorganizować swój warsztat pracy.

Dostateczny - Prace plastyczne wykonuje niedokładnie i schematycznie, czasami nie kończy pracy, ukierunkowany, potrafi zorganizować swój warsztat pracy.

Dopuszczający - Niedbale i czasami niechętnie wykonuje zlecone prace plastyczne, nie dba o estetykę prac i otoczenia, wymaga ukierunkowania w działaniu.

Edukacja muzyczna

Celujący - Wykazuje uzdolnienia muzyczne, zawsze potrafi pięknie zaśpiewać poznane piosenki, potrafi ciekawie i pomysłowo zilustrować ruchem muzykę, odtwarza proste rytmy głosem i na instrumentach perkusyjnych.

Bardzo dobry - Potrafi bardzo ładnie zaśpiewać poznane piosenki, potrafi ciekawie zilustrować ruchem muzykę wykonuje śpiewanki i rymowanki tematyczne, świadomie i aktywnie słucha muzyki, odtwarza proste rytmy na instrumentach perkusyjnych.

Dobry - Zna niektóre poznane piosenki, potrafi zilustrować ruchem muzykę, aktywnie słucha muzyki, często odtwarza proste rytmy na instrumentach perkusyjnych.

Dostateczny - Potrafi zaśpiewać lub wyrecytować fragment poznanych piosenek, słucha muzyki, ale wymaga wsparcia przy odtwarzaniu prostych rytmów na instrumentach perkusyjnych.

Dopuszczający - Potrafi wyrecytować fragmenty poznanych piosenek, czasami słucha muzyki, tylko z pomocą odtwarza proste rytmy na instrumentach perkusyjnych.